

НАЦИОНАЛНО ВЪНШНО ОЦЕНЯВАНЕ
ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА – VII КЛАС, 13 ЮНИ 2023 ГОДИНА

Вариант 2

ПЪРВА ЧАСТ (60 минути)

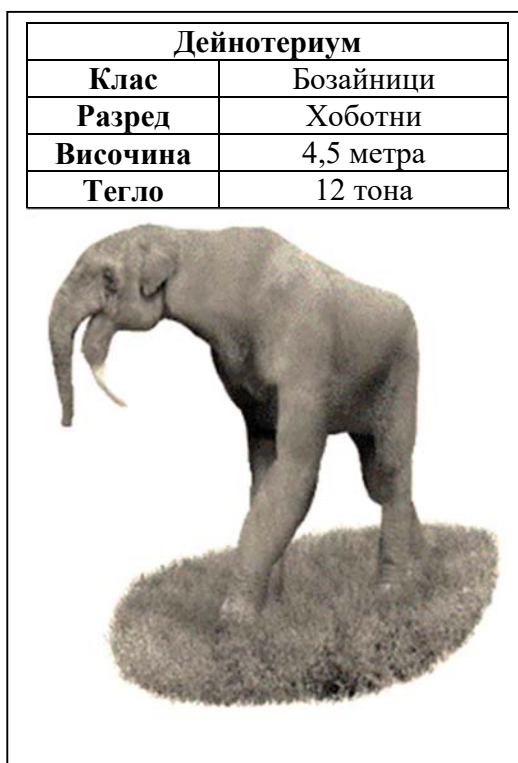
Отговорите на задачите от 1. до 25. включително отбелязвайте в листа за отговори.

Природонаучните музеи в България пазят много ценни експонати. Един от най-забележителните сред тях е открит от Димитър Ковачев – учител по биология в Асеновград. Научните му интереси са били свързани с животните и растенията, съществували преди появата на човека. Науката, изучаваща вкаменелостите от животни и растения, се нарича *палеонтология*.

Веднъж през 1965 година Димитър Ковачев чува по радиото, че край село Езерово е намерен бивник от мастодонт. Учителят разбира, че наблизо могат да се открият следи от една отминала епоха. Неговият ученик Дичо познавал добре района. Дватама заедно започват да търсят вкаменелости. При обиколките на района, в който бил намерен бивникът, виждат странна скала. Учителят веднага разказва за нея на своите ученици и заедно решават да започнат разкопки.

Странната скала се оказва част от скелет на дейнотериум. Названието означава „страшен звяр“, но плоските му зъби са доказателство, че всъщност се е хранил с растения. Дейнотериумът е родствен на съвременните слонове, но е доста по-голям от тях на ръст и тегло. Бивниците му сочат надолу. Не е съвсем ясно как ги е използвал, за да си набавя растителна храна – може да е ровел в земята за корени и грудки, да е събарял клони или да е свалил кора от дърветата. Това е животно, съществувало преди мамута и изчезнало в края на последната ледникова епоха преди около 11 хиляди години.

Димитър Ковачев и неговите ученици успяват да съберат най-пълния скелет на дейнотериум в света. Сглобяват го като пъзел, защото костите са били разпръснати в земята. В началото започват да подреждат малък музей във фойето на училището, прибавяйки още вкаменелости от животни и растения. Дошлите от столицата учени са силно впечатлени, виждайки уникалната находка. Днес оригиналът на скелета е изложен в Палеонтологичния музей на Геолого-географския факултет на Софийския университет. Отливка на скелета може да се види във филиала на Националния природонаучен музей в Асеновград, който днес носи името на Димитър Ковачев.

1. Коя е темата на текста?

- А) основаването на природонаучни музеи у нас
- Б) откритието на учителя Ковачев и неговите ученици
- В) развитието на науката за древните вкаменелости
- Г) изучаването на природни науки в училище

2. Кое твърдение е вярно според информацията от текста?

- А) Димитър Ковачев е основател на музея в Софийския университет.
- Б) Първоначално скелетът на дейнотериума е показан в село Езерово.
- В) Дейнотериумът е растителноядно животно, родствено на слоновете.
- Г) „Страшният звяр“ е изчезнал преди последната ледниковата епоха.

3. Къде съвременните ученици могат да видят оригинала на скелета на праисторическото животно дейнотериум?

- А) в Палеонтологичния музей на Софийския университет
- Б) във филиала на Националния природонаучен музей в Асеновград
- В) в основания от Ковачев музей в село Езерово
- Г) във фойето на училището в Асеновград

4. За какво най-вероятно дейнотериумът е използвал бивниците си според текста?

- А) за да се бори с мамутите
- Б) за да си осигурява храна
- В) за да се защитава от човека
- Г) за да се спаси от ледниковата епоха

5. Какво според текста подтиква Димитър Ковачев и учениците му да започнат разкопки край Езерово?

- А) чуто по радиото съобщение за интересна находка
- Б) разказаното от негов ученик за странната скала
- В) посещението на столични учени в училището
- Г) откриването на Природонаучния музей в Асеновград

6. В кой ред е посочен синоним на употребената в текста дума *странна*?

- А) огромна
- Б) величествена
- В) необикновена
- Г) страшна

7. В кой ред думите са антоними?

- А) животни, растения
- Б) надолу, нагоре
- В) кора, корени
- Г) учител, ученик

8. Значението на коя дума е обяснено в текста?

- А) експонат
- Б) палеонтология
- В) вкаменелост
- Г) епоха

9. Кое твърдение е вярно за глаголната форма в изречението?

Неговият ученик Дичо познавал добре района.

- А) Формата е за изявително наклонение.
- Б) Формата е за условно наклонение.
- В) Формата е за повелително наклонение.
- Г) Глаголната форма е преизказна.

Прочетете изречението и изпълнете задачите от 10. до 12. включително.

Учителят веднага разказва за нея на своите ученици и заедно решават да започнат разкопки.

10. Какво е по състав изречението?

- А) просто
- Б) сложно съчинено
- В) сложно съставно
- Г) сложно смесено

11. Употребените в изречението думи *веднага* и *заедно* са:

- А) съществителни имена
- Б) прилагателни имена
- В) наречия
- Г) глаголи

12. Какво е подчертаното местоимение в изречението?

- А) лично
- Б) показателно
- В) притежателно
- Г) относително

Прочетете изречението и изпълнете задачите от 13. до 15. включително.

В началото започват да подреждат малък музей във фойето на училището, прибавяйки още вкамелостии от животни и растения.

13. В листа за отговори запишете САМО сказуемото, употребено в изречението.

14. В листа за отговори запишете САМО еднородните части, употребени в изречението.

15. Преобразувайте подчертаната част в подчинено изречение и запишете САМО НЕГО в листа за отговори.

16. В листа за отговори запишете ДВЕ особености на дейнотериума, които според текста го отличават от слона и за които в таблицата са посочени конкретни данни.

17. В листа за отговори препишете текста, като поправите допуснатите 14 (четирнадесет) грешки – правописни, пунктуационни и при членуване.

Музейте, представящи въстановки на животински останки са любими места и за деца и за възрастни. Такъв е музея в с. Дорково, разположено в Родопите. Музеят се помещава в неголяма зграда със една основна изложбена зала. Посетителя попада сред крясаци на животни и сред глетки, пренасящи го милиони години назад.

18. В кой ред и в двете творби се открива художествено изображение на нощта?

- А) „Немили-недраги“ и „Косачи“
- Б) „Една българка“ и „По жътва“
- В) „Заточеници“ и „Отечество любезно, как хубаво си ти!“
- Г) „По жицата“ и „Вятър ечи, Балкан стене“

19. Какви качества проявяват и баба Илийца, и Македонски, докато преодоляват изпречилите се по пътя им препятствия?

- А) доверчивост и физическа сила
- Б) силна воля и жертвоготовност
- В) лукавство и съобразителност
- Г) примиреност и упоритост

20. Кое твърдение за песента в разказа „По жътва“ НЕ е вярно?

- А) Селяните пеят от радост и от благодарност за богатата реколта.
- Б) Песента прави трудовия делник по-лек за всички жътвари.
- В) Песента носи безсмъртие, тя представлява колективна памет.
- Г) Чрез песента Пенка споделя своите чувства към Никола.

21. В коя творба се откриват мотивите за добротворството и любовта към ближния?

- А) „Хайдутти“ от Христо Ботев
- Б) „Хубава си, моя горо“ от Любен Каравелов
- В) „Една българка“ от Иван Вазов
- Г) „Художник“ от Веселин Ханчев

22. С кой от цитатите може да се подкрепи твърдението, че „Заточеници“ е елегия?

- А) „И кораба се носи леко / с попътни тихи ветрове“
- Б) „От заник-слънце озарени, / алеят морски ширини“
- В) „да водим бой – съдба завидна! – / край твоя свят олтар“
- Г) „Горчива скръб сърца ни трови. – / Прощавай, роден край!“

23. Кое твърдение е вярно?

- А) Иво и Калина от баладата „Неразделни“ изпитват всеотдайна и искрена любов, на която родителите им се противопоставят.
- Б) Калугерът Евтимий от разказа „Една българка“ замества игумена в манастира и с готовност откликва на молбата на Илийца.
- В) Бръчков от повестта „Немили-недраги“ е родолюбец, който с наследените от баща си пари помага на хъшовете в Румъния.
- Г) Рада Госпожина от „Радини вълнения“ („Под игото“) е притеснена на годишния изпит и затова се обръща към Стефчов за помощ.

24. В листа за отговори срещу всяка буква в таблицата запишете заглавието на творба, изучавана в VI или в VII клас, в която се утвърждава съответната идея.

- А) Не разказите за действителността, а историите, родени от въображението, измъкват човека от реалността и го подтикват да преосмисли живота си.
- Б) Надеждата и вярата в чудото, подкрепени от човешката съпричастност, са единствените опори на човека в изпълнения с изпитания и мъка живот.
- В) Саможертвеният подвиг в защита на родното, припомнян от бурите в Балкана, заличава срама от робството и дава основание за национална гордост.
- Г) Човек се превръща в чужденец в родината си, когато не оценява красотата и богатствата на Отечеството, а само се възползва от щедростта на родната земя.

25. В текст от 3 – 4 изречения запишете какво внушават стиховете от „Опълченците на Шипка“:

*едно име ново, голямо, антично,
като Термопили славно, безгранично*